

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือของนักเรียนโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียนโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา จังหวัดเชียงใหม่ ระดับชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 รวมจำนวนทั้งสิ้น 301 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบบังเอิญ (accidental sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป การบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือ และพฤติกรรมความถี่ในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือของนักเรียน ผู้วิจัยนำมาทดสอบความเที่ยงตรงทางเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข และทดสอบความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยวิธี test-retest โดยให้กรอกแบบสอบถาม 2 ครั้ง ห่างกัน 2 สัปดาห์ แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าไคสแควร์

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

นักเรียนส่วนใหญ่เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 88.50 มีอายุระหว่าง 20-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.37 มีการศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 87.46 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 59.23 และพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 66.20 นับถือศาสนาพุทธ มีภูมิลำเนาอยู่ทางภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 68.29 และมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 3,000 บาท การบริโภคได้จากครอบครัว

2. ข้อมูลการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือ

นักเรียนส่วนใหญ่รับประทานอาหารท้องถิ่นภาคเหนือไม่ประจำ รับประทานในมื้อที่ไม่แน่นอน นิยมรับประทานเมื่อเย็น สมาชิกในครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่รับประทานอาหารท้องถิ่นภาคเหนือทุกคน มีพื้นฐานในการรับประทานอาหารมาจากครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่ารับประทานอาหารท้องถิ่นภาคเหนือแล้วส่งผลดีต่อสุขภาพมาก มีการเลือกรับประทานอาหารท้องถิ่นโดยวิธีปรุงรับประทานเอง โดยวิธีการปิ้งและย่างมากกว่าวิธีอื่น ๆ และรับประทานเพราะความเคยชิน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารท้องถิ่น

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือของนักเรียน ได้แก่

เพศ มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

รายได้ มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ที่มาของรายได้ มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ

ลักษณะการอยู่อาศัยของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชายกำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวประมาณ 4-5 คน และส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา นับถือศาสนาพุทธและมีภูมิลำเนาอยู่ทางภาคเหนือ ได้รับค่าใช้จ่ายจากบิดามารดา ได้รับค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ 3,000 บาท ทางด้านการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือพบว่า มีการรับประทานอาหารท้องถิ่นภาคเหนือไม่เป็นประจำ และมีจำนวนมือที่ไม่แน่นอน ส่วนใหญ่รับประทานในมือเย็น และจำนวนสมาชิกในครอบครัวจะรับประทานอาหารท้องถิ่น โดยได้รับแบบแผนในการรับประทานมาจากครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ โดยมีความเชื่อว่ามีเมื่อรับประทานแล้วจะส่งผลดีต่อสุขภาพ นิยมปรุงรับประทานเอง โดยนิยมวิธีการ ปรุงมากกว่าวิธีอื่น ๆ ส่วนใหญ่รับประทานเพราะเกิดความเคยชินในอดีต

สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือของนักเรียนจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภูมิลำเนา รายได้ ที่มาของค่าใช้จ่าย ลักษณะการอยู่อาศัย ซึ่งสรุปเป็นปัจจัยใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ คือ

เพศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับ ฉลาดชาวยรติมานนท์ และคณะ (2543) กล่าวว่า เท่าที่ถือกันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของสังคมไทย สังคมล้านนาหรือรวมอีกหลายสังคม มักจะถือว่าการทำกับข้าวเป็นงานของเพศหญิงและเป็นธรรมชาติของผู้หญิง การทำอาหารนั้นเป็นการแบ่งงานกันทำทางสังคมและวัฒนธรรมใช่หรือไม่ และถ้าใช่ก็น่าจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ใช่กฎเกณฑ์ที่ตายตัว เพราะในปัจจุบันและในอนาคต ความสัมพันธ์ของเพศหญิงและเพศชายในด้านอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป ยกตัวอย่างเช่น ในด้านการศึกษาผู้หญิงผู้ชายมีโอกาสได้รับการศึกษาใกล้เคียงกันมากขึ้น แบบแผนการแต่งงานและชีวิตครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปในทางสามีและภรรยา อายุใกล้เคียงกันกว่าในอดีต ภรรยาต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินเลี้ยงดูครอบครัวเช่นกัน อาจทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนการแบ่งงานกันทำในบ้านไปโดยปริยาย ทำให้ผู้ชายหันมาให้ความสำคัญในการปรุงอาหารหรือทำอาหารมากขึ้นเพื่อการอยู่รอดในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนบทบาทขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

จำนวนสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากคนทุกคนต่างก็เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดที่สุดกับครอบครัวของตน ดังนั้นอิทธิพลของครอบครัวจึงมักจะมีผลอย่างสำคัญต่อการบริโภคของผู้บริโภคเสมอ เพราะครอบครัวจะมีความสำคัญโดยใกล้ชิดต่อทุกคน แม้ว่าแบบและบทบาทหน้าที่ของครอบครัวจะแตกต่างกันไปบ้างตามวัฒนธรรม ครอบครัวก็ยังเป็นสถาบันชนิดหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นสากล หรือมีอยู่โดยทั่วไปสำหรับคนทุกคน ในแง่ของการพิจารณาในส่วนที่สัมพันธ์กับผู้บริโภคนั้น และครอบครัวต่างก็มีบทบาทอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลเสมอ ครอบครัวจึงเปรียบเสมือนเป็นสื่อกลาง หรือสถานที่กลางสำหรับรองรับบรรทัดฐานต่าง ๆ จากระบบสังคมที่ใหญ่กว่า นับตั้งแต่วัฒนธรรม วัฒนธรรมส่วนย่อย กลุ่มที่อ้างอิงถึง ชั้นในสังคม และอื่น ๆ ผ่านสมาชิกแต่ละคนเข้ามาในทิศทางและการตีความที่แตกต่างกันออกไป และเนื่องจากสมาชิกต่าง ๆ ในครอบครัวอาจมีทัศนคติ ลักษณะนิสัยที่ต่างกัน อาจสามารถเปลี่ยนแปลงอิทธิพลของระบบสังคมที่ใหญ่กว่าที่มีต่อการบริโภคของบุคคลได้มากทีเดียว (ชงชัย สันติวงษ์, 2539)

ภูมิปัญญา เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของคนในสังคมคนนั้น ๆ ย่อมจะมีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม เนื่องจากเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่สำหรับคนทุกคน เหล่านี้จะมีลักษณะเป็นสิ่งที่มาจากอดีตและเปลี่ยนไปช้ามากก็ตาม แต่โดยทุกคนจะมีกลไกในการจดจำเรื่องราวในอดีตและคิดว่าจะใช้ต่อไปอีกในอนาคต ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่ครอบคลุมอยู่ในสังคมตลอดเวลานั้น จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคได้เสมอของคนทุกคนในสังคม ซึ่งสอดคล้อง ฉลาดชาย รติมานนท์ และคณะ (2543) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติกับอาหาร หากมองตามที่ต่าง ๆ ในโลกจะเห็นว่าสังคมและวัฒนธรรมของคนเกิดขึ้น และดำรงอยู่ตามที่ต่าง ๆ ที่มีสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ หรือระบบนิเวศ (ecosystems) หลากหลายผิดแผกกันไป ประเด็นสำคัญ คือ สภาพแวดล้อม หรือระบบนิเวศกับการดำรงอยู่ของพืชและสัตว์ที่เป็นอาหารมีความสำคัญต่อสังคมและวัฒนธรรมของคนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของอาหาร ยา ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม และอื่น ๆ แม้กระทั่งการจัดระบบทางเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา และความเชื่อ เป็นต้น

รายได้ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ผู้ที่มีรายได้ดีหรือรายได้เพียงพอจะเป็นผู้ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพื้นฐานในชีวิตได้ดี และในปัจจุบันจำนวนประชากรเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด

รายได้จึงเป็นปัจจัยในการเลือกซื้ออาหารมาบริโภค (ยิ่งยง เทาประเสริฐ, 2536) ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนไม่นิยมรับประทานอาหารท้องถิ่นภาคเหนือเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะมีรายได้ค่อนข้างมาก จึงทำให้มีกำลังซื้อหรือสนใจในอาหารที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน เช่น อาหารฟาสฟู๊ด จึงทำให้ไม่สนใจในการบริโภคอาหารท้องถิ่นในปัจจุบัน

ผลจากการศึกษานี้สรุปว่า เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ ที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือของนักเรียนโปลิเทคนิคลานนา จังหวัดเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการศึกษาไปใช้

1. จากการศึกษานี้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญต่อบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือเท่าที่ควร จึงควรมีการส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของการบริโภคอาหารท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นถึงประโยชน์ต่อสุขภาพ
2. ควรมีการสร้างจิตสำนึกให้แก่ นักเรียนเห็นความสำคัญของอาหารท้องถิ่น เพื่อจะได้รักษาและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมต่อไป
3. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สังคมเห็นความสำคัญของอาหารท้องถิ่นภาคเหนือเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีมาแต่อดีต

การศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารท้องถิ่นภาคเหนือของเด็กนักเรียนทั้งในเมืองและในชนบทเพื่อนำมาเปรียบเทียบกันให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณค่าอาหารท้องถิ่นกับอาหารฟาสฟู๊ดในปัจจุบันเพื่อนำมาเปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการ